

קיצור דיני יחוד

1. מאיזה גיל נאסר היחוד

1. לדעת השו"ע אסור לגבר בגיל י"ג ויום להתיחד עם ילדה בת שלש ומעלה. אך עם תינוקת פחות מגיל שלש מותר.
2. האג"מ כתב שאינו מוחה ביד המקילים ומתיחדים עם תינוקת אפילו כבת שש ושבע ולדעתינו אין להקל בכך.
3. אסור לאשה בת י"ב ויום להתיחד עם ילד בן תשע ולמעלה. אך עם ילד פחות מגיל תשע מותר.
4. ילד שגילו פחות מ"ג מותר להתיחד עם ילדה שגילה פחות מ"ב שנים.
5. להלכות אלו ישנם הרבה השלכות מעשיות במיוחד כאשר לוקחים שמרטה או שמרטפית לשמור על הילדים או הילדות.

2. רמת חומרתו של איסור יחוד

1. רוב הפוסקים סוברים שיחוד אסור מהתורה, וי"א שאיסורו מדרבנן בלבד.
2. גם דעת השו"ע והרמ"א בשאלת תוקף איסור יחוד נתונה במחלוקת.
3. גם אם נאמר שיחוד אסור מדרבנן - אין זה ברור שאפשר להקל בספיקו, כיון שהוא גזירה קדומה, והבאנו מהפמ"ג שבאיסור דרבנן שהוא גזירה קדומה - לא אמרינן ספיקא דרבנן לקולא.

3. גדר היחוד

1. איסור יחוד נכלל בלאו של "לא תקרבו לגלות ערוה", ויש מי שכתב להסתפק שמא הוא לאו בפני עצמו.
2. רוב הפוסקים סוברים כי יחוד הוא אביזריהו דעריות ודינו ייהרג ואל יעבור ויש אומרים שיחוד אינו אביזריהו דגילוי עריות. כיון שבעסקי נפשות עסקינן מורה הוראה מובהק צריך לפסוק בכל מקרה ומקרה.
3. לאור זאת אשה הצריכה ללדת וגרה בישוב שבדרך אליו יש בעיית יחוד תעשה שאלת רב האם יכולה ליסע לבד עם נהג אמבולנס או שחייבת לצרף לנסיעה את בעלה או עוד שני גברים כשרים.

4. איסור יחוד גדר וסייג או איסור עצמי

1. דעת רב האחרונים היא כי יחוד נאסר משום גדר וסייג, שמא יבוא עליה, והתורה עשתה סייג לדבריה. לפי זה בכל מקום בו אין לחוש לביאה, אין איסור. אולם י"א כי יחוד הוא איסור עצמי וגם כשאין לחוש לביאה נאסר היחוד.
2. למעשה, כיון שרוב האחרונים מבינים שיחוד הוא משום גדר וסייג, נראה שיש לסמוך על דעה זו להקל בשעת הצורך.
3. לאור האמור לעיל יש להתיר במקום הצורך יחוד עם אדם שאינו יכול לבעול אלא באבר מת כיון שאינו מגיע לקישוי [כגון חולה או זקן מופלג שנתבטלו כוחותיו].
4. יחוד עם אדם שנקטע לו הגיד מותר במקום הצורך.
5. במקום הצורך מותר לאחות סיעודית להתיחד עם אדם מורדם או משותק.
6. הדבר הלכה והגרש"ז אויערבך כתבו לאסור יחוד עם אשה העומדת ללדת, אך לאור מה שכתבנו בשעת צורך אפשר להקל. נראה שבשלבי לידה מתקדמים גם האוסרים יתירו יחוד עמה.

5. האם החשש ביחוד הוא משום אונס או פיתוי

1. דעת רב האחרונים כי יחוד של אשה ואיש יהודי נאסר מחשש לפיתוי ולא מחשש אונס, וכן משמע מלשון הרמב"ם הסמ"ג הטור והשו"ע.
2. הבינת אדם הסביר כי הטעם שלא חששו לאונס ביחוד עם ישראל הוא משום שישאל ירא שיתגלו מעשיו וכתוצאה מכך יענש או יתבייש, החזו"א הסביר כי ישראל לא נחשדו על מעשים כאלו.
3. לפי טעמו של החזון איש לעולם אין לחוש לאונס בישראל, אך לפי טעמו של הבינת אדם אם יהיה מצב בו אינו חושש שיאמינו לאשה, יהיה כאן גם חשש אונס.
4. לפי זה באדם חשוב שאינו חושש שתגלה משום חוששת ממנו, או שחוששת שלא יאמינו לה, יש גם חשש אונס לדעת הבינת אדם [ולדעת החזו"א גם במצב זה אין חשש אונס].
5. היתר היחוד עם אשה כשבעלה בעיר מבוסס על כך שאין חשש פיתוי משום שיראה מבעלה, ולאונס לא חוששים בישראל. לפי זה יחוד עם אדם חשוב כשבעלה בעיר יהיה אסור לטעמו של הבינת אדם, שכן באדם חשוב יש לחוש לאונס, וחשש זה אינו נעלם כשבעלה בעיר.
6. לדעתי ראוי לחוש לבינת אדם אם לא בשעת הצורך, אז אפשר לסמוך על החזו"א.

6. הנשים האסורות ביחוד

1. מפשט לשון הגמרא והראשונים עולה כי מן התורה נאסר רק יחוד עם עריות. יחוד עם חייבי לאוין ועשה אסור מדרבנן בלבד, וכן כתבו גם הרבה אחרונים. אולם יש אחרונים הסוברים כי גם יחוד עם חייבי לאוין ועשין אסור מן התורה.
2. בגמרא מבואר כי יחוד עם הפנויה אסור מדרבנן.
3. י"א כי גם יחוד עם פנויה נידה אסור מדרבנן וי"א כי בפנויה שהיא נידה היחוד אסור מן התורה, וכן משמע מדברי השו"ע.
4. לאור זאת צריך לחוש למשמעות השו"ע שבזמנינו יחוד עם פנויה מגיל י"ב שנה ויום אחד, שהיא בחזקת נידה, אסור מן התורה.
5. כמו כן במצבים בהם יש ספק אם היחוד נאסר, יש להחמיר ביחוד עם פנויה נידה שכן ספק דאורייתא לחומרה, ורק בשעת צורך גדול אפשר לסמוך על המקילים כי היחוד עמה אסור מדרבנן בלבד וספק דרבנן לקולא.

7. יחוד עם קרובים

1. מותר לאם להתייחד עם בנה וכן מותר לאב להתייחד עם בתו.
2. היתר היחוד של אב ובתו ואם ובנה הוא גם אם הבן או הבת נשואים, וגם אם היחוד של האב ובתו או האם ובנה הוא בקביעות.
3. האג"מ והקהילות יעקב פסקו שאב ובתו שנתגיירו מותרים ביחוד, למרות שגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, שכן גם בהם ביטלו את יצרא דערייות.
4. הב"ח כתב שכל יוצאי חלציו דינם שוה, ולכן גם היחוד עם של הסבא והסבתא עם הנכדים והנינים מותר.
5. הרבה אחרונים פסקו כי היחוד עם אחותו מותר וכתבו שכן המנהג. אולם כיון שדבר זה הוא מחלוקת בגמ' ובראשונים נראה שהמחמיר בזה תבא עליו ברכה.
6. גם המתירים יחוד עם אחותו התירו רק אם מתייחד "לפרקים", והסבירו אחרונים שכוונתו שכל שאינו דר בקביעות אלא באופן ארעי, הרי זה נחשב לפרקים גם אם הוא יותר משלושים יום, וכך נראה להלכה.
7. יש אחרונים שהקלו גם ביחוד עם שאר קרובות שאינן אחותו כמו באחותו, אך לנו נראה שיש להחמיר בדבר.
8. דעת רב האחרונים כי יחוד עם שאר קרובות שאינן קרובות בשר אלא ע"י נישואין אסור.

8. משך זמן היחוד

1. לרוב פוסקים יחוד עם אשה למשך זמן שהוא פחות משלש דקות אינו נחשב ליחוד. בשעת צורך גדול אפשר להקל בפחות מחמש דקות כמו שכתבו המנחת יצחק והאג"מ.

2. ההיתר להתייחד עם אשה לזמן קצר קיים דווקא באופן בו מראש אין אפשרות להתייחד משך זמן ארוך יותר מן הזמן האסור. אולם שהות של איש ואשה יחדיו במקום בו ישנה אפשרות להתייחד זמן ארוך אסור, גם אם בדעתם לשהות שם זמן קצר פחות משיעור יחוד. שכן גם חצי שיעור אסור מן התורה.

3. להלן מספר דוגמאות בהן תהיה נפקא מינה בעקבות שיעור היחוד:

שמרטפית שיודעת שלשכנים הנמצאים במרחק הליכה יש מפתח שיכולים להכנס כל זמן שירצו, אולם היא יודעת שכעת הם בביתם ועד שיגיעו יש זמן של כמה דקות.

כאשר לא עלינו, שומרים חייל וחיילת בעמדה כאשר המקום הקרוב ביותר שממנו מסוגלים להגיע אנשים הוא במרחק של כמה דקות.

נסיעה במעלית הנשלטת רק ע"י הנוסעים בה, כגון בבתי חולים שיש לסניטרים או לאחים או לאחיות מעלית מיוחדת, [וייתכן שכן המציאות במקומות נוספים], שהמעלית עולה או יורדת ליעד שקובע הנוסע ע"י לחיצה בכפתור, ואז ננעלת הדלת, והמעלית עולה או יורדת מבלי שאדם מבחוץ יכול, לעצור אותה. דין היחוד במעלית הנ"ל תלוי במה שכתבנו לעיל במשך זמן היחוד.

אדם הנמצא בבנין גבוה עם אשה במעלית שנסיעתה תלויה בלחיצת הכפתורים של הנוסעים כאשר לדוגמא אם ילחץ בכפתור שהמעלית תרד או תעלה עשרים קומות יש בנסיעה כזו שיעור יחוד אך הוא לוחץ על כפתור שעולה או יורד עשר קומות שהוא זמן פחות משיעור יחוד הדבר מותר ואיננו חוששין שיעשה עבירה וילחץ על כפתור שיסיע את המעלית בזמן שהוא יותר משיעור יחוד [גם אם תהיה לו אפשרות להאריך באופן שימנע את העצירה בקומה העשירית איננו חוששים לכך].

9. חדר פנימי שהציאה שלו דרך החדר החיצוני הסמוך

1. אסור לאיש ואשה להיות בבית סגור גם אם הם הנמצאים בשני חדרים נפרדים, שכן סוף סוף הם מתייחדים בבית אחד.

2. אולם אם החדרים נעולים, הרי הם נחשבים כשני חדרים נפרדים ואין איסור יחוד גם אם בחדר אחד בבית יש איש ובחדר השני אשה.

3. אם המפתח נמצא ביד האשה אין כאן איסור יחוד. אולם כאשר המפתח נמצא אצל האיש אין להקל אלא בשעת הצורך. המחמיר שלא להתייחד כלל בשני המקרים [אלא רק כאשר המפתח בידי אדם שלישי] תבא עליו ברכה.
 4. אם בחדר אחד יש הרבה אנשים ובחדר אחד הרבה נשים אין כאן איסור יחוד [גם אם דלתות החדרים פתוחות].
 5. דין זה נכון אם יש בחדר הפנימי אנשים פרוצים או כאלו שעסקם עם הנשים.
 6. גם בשני חדרים זה לפנים מזה, כאשר היציאה של הפנימי היא דווקא דרך החיצוני, ובחדר הפנימי יש הרבה אנשים ובחדר החיצוני הרבה נשים, אין איסור יחוד. למרות שהאנשים מוכרחים לעבור דרך הנשים.
 7. אם יצא איש מהחדר הפנימי ונכנס לחדר הנשים יש כאן איסור יחוד מדרבנן. דין זה נכון גם אם בחדר הפנימי יש נשים ובחיצוני אנשים ויצאה אשה מהחדר הפנימי לחדר החיצוני.
 8. לדעת רש"י גם אם לא יצא איש מהחדר הפנימי לחיצון, והאנשים בחדרם והנשים בחדרם, הדבר אסור, וזאת מחשש שמא איש אחד יצא מחדר האנשים לחדר הנשים.
 9. כאשר לכל חדר יש יציאה נפרדת, גם אם יש ביניהם דלת סגורה ולא נעולה - כתב החזו"א שאין איסור יחוד לשיטת רש"י, ואפילו איש אחד בחדר אחד ואשה אחת בחדר השני - מותר.
 10. לדעתנו גם רש"י סובר כי פנימי וחיצון נחשבים חדר אחד ממש מעיקר דין יחוד, ולפי זה יחוד של איש אחד ואשה אחת לבדם בדירה - אסור מדין תורה [ולא רק מחשש שמא יפרוש]. לפי זה גם אם לכל חדר יש יציאה נפרדת - אסור, משום ששני החדרים נחשבים כחדר שיש לו שני פתחים שאסור ביחוד.
 11. מה שאסר רש"י הוא דווקא אם הדלת שבין החדרים סגורה, אך אם הדלת שבין החדרים פתוחה לגמרי - נחשב הדבר לחדר אחד שיש לו שתי יציאות, ולכן אם יש בחדר אחד הרבה אנשים ובחדר השני הרבה נשים אין כאן איסור.
 12. מעיקר הדין אין הלכה כשיטת רש"י ולא חוששים שמא יפרוש איש לחדר הנשים, אך מי שיכול לחוש לשיטת רש"י והפוסקים כמותו - תבוא עליו ברכה.
10. פתח פתוח לרה"ר
1. איש ואשה הנמצאים בחדר או דירה שפתחה פתוח לרה"ר אינם עוברים על איסור יחוד.

- א. הגדרת "פתוח" לרשות הרבים
2. מצינו באחרונים [ואולי גם בראשונים] שתי אפשרויות בהסבר המציאות של פתח פתוח:
- אפשרות א': דלת שאינה נעולה נחשבת פתח פתוח גם אם היא סגורה.
- אפשרות ב': רק אם חלל הפתח הוא פתוח זה נחשב לפתח פתוח, אך כל שחלל הפתח סגור- אינו נחשב פתח פתוח.
3. לדעתי ניתן לסמוך על השיטות הסוברות כי במצב של דלת סגורה שאינה נעולה הפונה לרה"ר- אין חשש יחוד גם אם אין דרך שכנים מכרים וקרובים להיכנס, כפי שהורה החזו"א הלכה למעשה.
4. הרוצה להחמיר לפתוח קצת את הדלת כמנהג שנוהגים בבתי אבלים, במיוחד במציאות שלנו שאין דרך אנשים להיכנס לבתים לא להם- תבוא עליו ברכה. הרוצה לצאת ידי חובת כל השיטות, ישאיר את הדלת פתוחה לגמרי, ויהיה במקום שהעוברים ברה"ר רואים אותו.
5. בית נעול ויש לאנשים מפתח:
- א. גם אם הדלת נעולה ויש מפתחות לבני הבית המצילים מיחוד היכולים להיכנס בכל עת שירצו פסקו הדוכב מישרים והחזו"א שנחשב לסגור שאינו נעול. [ברור שאין להשאיר את המפתח בתוך הדלת בפנים, דבר שמונע מבני הבית להיכנס].
- ב. מלשון הרשב"א משמע כי די אפילו באדם אחד מבני הבית שיש לו מפתח, אך צריך שאדם זה יהיה "מציל מן היחוד" – היינו שאין איסור יחוד עמו [כגון אשה שבעלה בעיר].
- ג. לדעתנו אם אותו בן בית שיש בידו מפתח רואה את המתיחדים מיד בכניסתו- אין צורך שיהיה מן המצילים מן היחוד, אך באופן זה ההיתר קיים רק בשעה שיש אנשים ברחוב.
- ד. אם נותן מפתחות לשלושה שכנים ומרשה להם להיכנס לביתו בכל זמן שירצו כדי להצילו מיחוד- נראה פשוט שאין איסור יחוד כי הדלת הופכת להיות כדלת סגורה שאינה נעולה- לשלושה אנשים.
- ה. אם מבקש משכן להיכנס בפועל מדי פעם בתוך הזמן שמתייחד - די גם באדם אחד. דבר זה יועיל רק בשעה שיש אנשים ברחוב, אלא אם כן השכן הוא אדם המציל מיחוד.
- ו. אם יש מפתחות אצל כמה שכנים לשעת הצורך [כגון שאבד המפתח]- אין זה נחשב לפתח פתוח.

13. החזו"א הורה הלכה למעשה שגם היום, שהמנהג שאין דרך אנשים להיכנס לבתים ללא נטילת רשות, קיים היתר של פתח פתוח, כיוון שיש אפשרות שאדם חצוף או חסר נימוס או טועה או ילד או שכן הצריך לעזרה דחופה [או לחילופין אדם המעורער בנפשו או אדם המנסה לגנוב והראיה שבעיר נוהגים לנעול דלתות גם ביום] ייכנס - אימת הרבים עליהם ואין חשש יחוד אפילו אם הדלת סגורה שאינה נעולה.
14. נראה מסברה כי במציאות היום גם אדם חסר נימוס שנכנס ללא נטילת רשות ואינו מוצא אנשים בכניסתו - קורא בשם בעה"ב, ואם אין קול ואין עונה - הוא אינו סורק את כל הדירה לחפש אנשים. לכן נראה כי רק בחדר הפתוח ישירות לרה"ר או ע"י מסדרון - אין איסור יחוד, אך אם צריך ללכת במסדרון שממנו יוצאים עוד חדרים - בזה יש איסור יחוד וצ"ע.
15. במקום שברור שאנשים לא ייכנסו, כגון חצר מוקפת מחיצות שיש בה כלב ושלט "זהירות - כלב נושך בחצר" - וודאי יש יחוד אפילו אם הדלת אינה נעולה ואפילו פתוחה - אם אינם נראים על ידי בני רה"ר.
16. במקום שהנכנס לשם עלול להיענש אם ייכנס, כגון מתקן בטחוני שיש שלט "הכניסה לזרים אסורה, העברייני ייענש".
17. חצר הסגורה בפני בני רה"ר, כגון בניין שהכניסה אליו היא רק ברשות הגרים בו והמתייחד מכיר את שכניו שאין דרכם להיכנס כלל לדירה ללא רשות, וגם אינם נכנסים בטעות לדירה לא להם - כיוון שמכירים איש את מקומו - צ"ע אם אסור או לא.

ב. הגדרת רשות הרבים

1. פתח פתוח מועיל רק אם הוא פתוח לרשות הרבים. בהגדרת "רשות הרבים" לענין זה נחלקו האחרונים.
2. למעשה נראה שכיוון שדעת רוב הפוסקים להקל גם בפתח הפתוח לחצר שיש בה דיירים קבועים, אפילו שהפתח מהחצר לרה"ר סגור ונעול - כך הלכה.
3. נחלקו האחרונים בשאלה כמה אנשים צריכים להיות בחצר כדי שהפתח הפתוח לאותה חצר יוגדר כפתוח לרה"ר. לדעתנו צריך שבחצר יהיו נוכחים לפחות שלושה אנשים. אולם יש המקילים אפילו אם גרים בחצר רק איש ואשתו או איש המציל מיחוד כגון אשה שבעלה בעיר אמו, בתו או אביה של המתייחדת [אלא שבמקרה זה, שאין כאן 'רבים', מסתבר שנחשב לפתח פתוח רק אם דרך אנשים אלו להיכנס אל בית שכיניהם ללא התראה].
4. בניין קומות בו הבית פתוח לחדר המדרגות - נחשב בדרך כלל לפתח פתוח לרשות הרבים, כי ישנן כמה משפחות שגרות באותו הבניין, וא"כ זה וודאי נחשב חצר שיש בה דיורין, שאם הפתח פתוח אליה - אין כאן דין יחוד.

5. אולם בזמן ששאר הדיירים אינם נמצאים [כגון שנסעו לחופשה וכדומה], נראה לענ"ד שתלוי הדבר באפשרות להיכנס לחדר המדרגות: אם לחדר המדרגות יש דלת עם אינטרקום ולא כל אחד יכול להיכנס- היחוד בבית אסור, אולם אם הפתח של הבניין פתוח ועומד לכל עובר ושב, יש כאן היתר של פתח פתוח.

ג. חלון הפונה לרה"ר

1. אם בחדר בו יושבים האיש והאשה יש חלון הפונה לרשות הרבים ודרכו ניתן לראותם גם במצב העבירה, אין כאן איסור יחוד.
2. דין זה נכון דווקא אם ניתן לראותם במצב העבירה, אולם אם ניתן לראותם במצב ישיבה אך אם במצב שכיבה הם נסתרים- יש כאן יחוד.
3. ברור שבליילה צריך שהחדר יהיה מואר, כי אחרת הם אינם נצפים.
4. גם אם החלון אינו פונה למקום בו עוברים רבים, אך מולו יש חלון אחר או מרפסת של הבית ממול-זה נחשב פתח פתוח ואין כאן איסור יחוד. דבר זה נכון גם אם בבית ממול גר רק אדם אחד ולא שלושה ואפילו אם אינו מן המצילים מיחוד.
5. במקרה זה גם אם ברחוב אין אנשים מצויים, נחשב הדבר לפתח פתוח גם בשעות מאוחרות שאין דרך הרבים להסתובב ברחוב, משום שדרכם של בני הבית להתעורר בלילה לכל מיני צרכים, וא"כ דומה הדבר לפתח הפתוח למקום שיש סבירות שאנשים יסתובבו שם.

ד. יחוד ברכב

1. המנחת שלמה כתב כי אם החלונות של הרכב שקופים והמתיחים נראים בעדם- אין איסור יחוד.
2. נראה להוסיף כי אם יש רק שני אנשים ברכב ואחד מהם נוהג, החשש לעבירה הוא רק כשהרכב עומד, ולכן גם אם החלונות אטומים, מותר להתיחד כאשר דלת המכונית אינה נעולה.
3. אולם אם חוץ מהנהג או הנהגת ישנם איש ואשה ברכב, יש חשש לביצוע העבירה תוך כדי הנסיעה. לכן רק אם החלונות שקופים אין יחוד [גם אם הדלת אינה נעולה יש איסור יחוד, שהרי אדם מבחוץ אינו יכול לפתוח את הדלת תוך כדי נסיעה].

ה. פתח פתוח בשעות הלילה או כשאין אנשים מצויים ברחובות כלל

1. נראה כי אם אין כלל אנשים ברחוב, כגון שיש עוצר או שאנשים נסגרים בחדרי ביטחון מפחד הפצצות- גם אם אין דרך אנשים ללכת לישון בשעה זו- יש איסור יחוד.

2. החת"ס כתב כי יחוד בלילה מותר דווקא בשעות שדרך בני אדם להיות ניעורים בבתיהם, שאז יש לחוש שמישהו ייכנס לבית, וכן נראה לנו למעשה.
3. גם בזמן שדרך בני אדם להיות ניעורים, זה נחשב פתח פתוח רק אם ניכר לעומד בחוץ שאכן בני הבית ניעורים.
4. גם בזמן שאין דרך בני אדם להיות ניעורים, אך בפועל ניכר שבני הבית ערים [כגון שיש אור בבית] - יש חשש כניסת זרים ונחשב פתח פתוח.
5. נראה שבאופן שדלת הבית פתוחה במקצת, אפילו אם אין דרך בני אדם להיות ניעורים כעת, יש חשש שייכנסו אנשים זרים [כי הדלת הפתוחה במקצת מלמדת שבני הבית ניעורים] ולכן נחשב פתח פתוח.
6. לסוברים שפתח פתוח מועיל רק כאשר המתיחדים נצפים על ידי בני רשות הרבים, יש מקום בזמננו להקל עד שעות מאוחרות בלילה ומוקדמות בבוקר, אם היחוד הוא בחדר מואר והדלת פתוחה לגמרי לכוון רשות הרבים, או שישבו מול חלון הפונה לרשות הרבים. כיוון שכתוצאה מהחשמל ותאורת הרחוב אנשים נמצאים בימינו ברחוב רוב שעות היממה, אפילו במקומות ישוב קטנים, וודאי יש להקל בערים הגדולות שם מצויים אנשים ברחוב כל שעות היממה. מובן שבמצב זה שבו הדלת פתוחה לגמרי יהיה מותר גם לדעות המתירות בפתח סגור שאינו נעול.

1. עם מי מותר להתייחד בפתח פתוח

1. בפתח פתוח לרה"ר אין דין יחוד אפילו עם אדם פרוץ כדברי הברכי יוסף, וכ"ש עם אשה פרוצה. [הגדרת פרוץ עיין לקמן בפרק 11]
2. כאשר הפתח פתוח לרה"ר - מותר להתייחד גם עם גוי.
3. יש מקום להקל בפתח פתוח לרה"ר ולהתיר יחוד גם עם מי שליבו גס בה, כגון שגדלה עמו או שהיא קרובתו.
4. לאור האמור לעיל יש מקום להתיר למי שמאמץ ילדים [שוודאי ליבו גס בהם] להתייחד עמהם בפתח פתוח.
5. פתח פתוח לרה"ר מועיל גם להתיר יחוד עם מי שעסקו עם הנשים. [הגדרת מי שעסקו עם הנשים עיין לקמן פרק 17]
6. על פי זה פסק הדבר הלכה כי גם יחוד עם רופא נשים המוגדר כמי שעסקו עם הנשים - מותר כאשר הפתח פתוח.
7. יש הסוברים אם בעלה קינא לה [אפילו בינו לבין עצמו] שלא תיסתר עם פלוני, אסור להתייחד עמו אפילו בפתח פתוח.
8. לפי זה יש להיזהר שהבעל לא יגער באשתו שלא תתייחד עם פלוני כדי שלא יהיה כאן איסור יחוד אפילו בפתח פתוח.

9. נראה לי כי יש מקום להקל בשעת הצורך ולהתיר לה להתיחד בפתח פתוח גם אם קינא לה בעלה 4.

11. מספר המתייחדים עם אשה אחת

1. מותר לאשה אחת להתיחד עם שני אנשים כיון שאחד בוש מחבירו לעבור עבירה או בגלל שחושש שחבירו יגלה את הדבר.
2. היתר זה קיים רק ביחוד עם אנשים 'כשרים' באנשים 'פרוצים' - אסור להתיחד אפילו עם עשרה אנשים. הטעם לכך הוא שהפרוץ אינו בוש לזנות בפני חבריו משום שחושב שגם האחרים יזנו ואינו בוש מהם, או שסומך על כך שישכנע אותם לא לגלות את הדבר.
3. שני אנשים יכולים להתיחד גם עם אשה אחת שנחשבת לפרוצה לגבי הלכות יחוד.
4. כמה אחרונים כתבו שהאיסור לאשה להתיחד אפילו עם שני פרוצים ויותר הוא מהתורה וכמה אחרונים כתבו שהוא מדרבנן, כי מהתורה אסור רק איש אחד עם אשה אחת.
5. לדעת המחבר אסור לאשה אחת להתיחד אפילו עם אנשים הרבה כיון שלענין דין יחוד כולנו נחשבים כפרוצים [והיתר היחוד עם שני אנשים נאמר רק לגבי אנשים מיוחדים בצדקתם, שאינם מצויים בזמנינו].
6. לדעת הרמ"א אשה אחת יכולה להתיחד בעיר עם שני אנשים כשרים.
7. הגדרת "אדם כשר" לדעת הרמ"א לענין זה היא סתם בני אדם שלא הוחזקו בפריצות.
8. הדבר הלכה כתב כי גם מי שחשוד לעבור על שאר איסורים ולא דווקא בתחום של פריצות נחשב לפרוץ לענין יחוד וכעין זה כתב בשבט הלוי.
9. לנו נראה כי רק מי שפרוץ בזנות או קירבה לעריות או יחוד, כפי שנכתוב לקמן, יוגדר פרוץ ולא מי שעובר על שאר איסורים.
10. מי שיכול להיות שקהו רגשותיו בענייני נשים כגון רופא נשים - לדעת השו"ע אינו נחשב פרוץ.
11. מי שפרוץ בקירבה לעריות או ביחוד או באיסורי הסתכלות, כגון שהולך למקומות בהם נשים נמצאות בלבוש שאינו צנוע כגון חוף הים, או מקומות בילוי בהם מופיעות נשים בלבוש שאינו צנוע - אם עושה כן במזיד - נחשב פרוץ לענין יחוד.

12. אנשים הנקראים חילוניים שפרוצים [לא אליכם] גם בביאות אסורות וזו התרבות המקובלת אצלם ואינם רואים בכך פסול- גם אם הם יוגדרו כתינוקות שנשבו, כיון שבפועל הם פרוצים בביאות אסורות - הם נחשבים פרוצים לענין יחוד.
13. מי שפרוץ בביאות אסורות- אין זה משנה אם עושה זאת במזיד או בשוגג נחשב פרוץ, וכן מי שעובר על קריבות אסורות ואיסורי יחוד במזיד, נחשב לפרוץ.
14. מי שעובר על איסורי עריות בשוגג, כגון שחושב שקירבה לעריות מותרת, כגון שמחבקים ומנשקים עריות או משתתפים בריקודים מעורבים או הליכה לים מעורב או שאינו יודע שקיים איסור יחוד, וזה מצוי גם בציבור החרדי, או שהולכים לראות הצגה בתיאטרון ולהקות של פרוצים ופרוצות וכד', לדעת השבט הלוי [וכך נראה מהציץ אליעזר] נחשב פרוץ. לדעתו גם מי שקורא עיתונים המלאים דברי תועבה או שהולכים לקולנוע [ואני הקטן מוסיף כי כיום אין צורך להגיע לבתי קולנוע אלא מי שיושב בביתו ורואה תוכניות קלוקלות או סרטים המלאים בזימה בטלוויזיה או באינטרנט או על צג המחשב]- נחשבים פרוצים ואין זה משנה מדוע עושים זאת: האם בגלל שחושבים שמותר או שמזידים, כיון שנלקה אצלם הרגש של עריות.
15. לדעתנו מי שחושב שאין במעשים האלה איסור והם חומרות בעלמא, כיון שהחברה בה גדל מתנהגת כך ולא חלי ולא מרגש שיש כאן איסורים חמורים- לא ייחשב פרוץ לענין יחוד. מובן שמדובר במי שנמנע מאיסורי ביאה.
16. יחוד עם אחד כשר ואחד פרוץ נחלקו אחרונים אם מותר או אסור. לכן לכתחילה אסור ובשעת הצורך אפשר לסמוך על המקלים כיון שגם האיסור עם שני פרוצים הוא דרבנן.
17. נחלקו אחרונים האם בדרך כאשר יש פרוץ צריך עוד שלשה כשרים או שמספיק שני כשרים. גם כאן ניתן להקל בשעת הצורך בשני כשרים חוץ מהפרוץ.
18. קורה שנמצאים במשרד או בדירה, אשה עם שני כשרים ופרוץ ואחד הכשרים יוצא משם ונוצר מצב לא נעים של איסור יחוד, או כאשר נוסעים בדרך רחוקה והנהג מעלה טרמפיסטים הנוסעים עימו לשוב מרוחק, כאשר שניים נראים שומרי תורה ומצוות, אחד בלי כיפה ועוד אשה. לפתע, כאשר מגיע הנהג למקום ישוב שאינו היעד הסופי, אחד מהכשרים יורד והנהג צריך להמשיך לנסוע כאשר הוא נשאר עם כשר ופרוץ בדרך. נראה שמקרים אלה נחשבים לשעת הצורך וניתן לסמוך על המקילים שבדרך יש להסתפק בשני כשרים ואין צורך בשלשה.

19. רוב הפוסקים מתירים לאשה להתייחד עם איש אחד כשר וגוי אחד.
20. יחוד עם שני אנשים מותר [לרמ"א] גם עם איש שעסקו עם הנשים וגם עם אנשים שלכם גם בם.
21. גם לדעת השו"ע [הסובר כי כיום כולם פרוצים] מותר להרבה נשים והרבה אנשים להתייחד.
22. נחלקו האחרונים באופן היתר זה, האם הכוונה לשלוש נשים עם שלושה אנשים או אפילו שתי נשים עם שני אנשים.
23. לדעתנו מפשט לשונות הרמב"ם נראה יותר כדיעה המחמירה שמצריכה שלש נשים ושלושה אנשים, אך נראה שבשעת הצורך אפשר לסמוך על הדיעות המקילות המסתפקות בשני אנשים ושתי נשים.
24. לדעת הרמ"א [הסובר כי סתם אנשים נחשבים לכשרים] אין היתר להתייחד עם פרוצים גם במציאות של הרבה אנשים והרבה נשים. בשעת הצורך אפשר לסמוך על המתירים גם לרמ"א.
25. גם לדעת הרמ"א [הסובר כי סתם אנשים נחשבים לכשרים], כשהולכים בדרך במקום שיש בו יחוד אסור לאשה להתייחד עם שני אנשים אלא רק עם שלשה. הטעם לכך הוא שאם יהיו רק שניים כשרים- הרי כאשר אחד מהם ילך לעשות צרכיו- יישאר השני עם האשה לבד ועלולים לעבור עבירה.
26. יש הסוברים כי רק אם סיכמו עם האשה שהולכים עמה לשומרה בדרך, צריך שלשה אנשים, אך אם סתם הזדמנו עמה לדרך גם בשנים מותר. לדינא נראה, שלכתחילה וודאי ראוי לנהוג כרמ"א שצריך שלושה כשרים בדרך בכל מקרה, גם כשאננם הולכים עמה לשומרה. בשעת הצורך ניתן לסמוך על הדיעה הסוברת כי אם לא סיכמו מראש עם האשה שהולכים אתה ביחד כדי לשומרה- אין צורך בשלושה ודי בשניים כשרים, כמו בעיר.
27. הרמ"א [המתיר יחוד עם שני כשרים] סובר כי בלילה אין היתר לאשה להתייחד עם שני אנשים אלא רק עם שלושה [שמא אחד מהם ילך לישון].
28. לפי זה כתבו האחרונים כי בזמן שדרך אנשים ללכת לישון, צריך שלושה אנשים, אך בשעה שאין דרך אנשים לישון די בשניים. הדבר הלכה כתב כי גם אם הוא זמן שדרך אנשים ללכת לישון אך הם נמצאים בביקור ויחזורו לביתם- די בשניים.
29. לדעתי, רק כאשר הולכים לישון בפועל יש צורך בשלושה אנשים. לכן למעשה נראה לי כי בשעת הצורך אפשר להקל בלילה גם בשני אנשים, אם אינם הולכים בפועל לישון.
30. גם הסוברים כי לרמ"א מותר להרבה פרוצים והרבה פרוצות להתייחד, בלילה יש צורך דווקא בשלה אנשים ושלוש נשים ולא פחות.

12. יחוד בנוכחות אדם השמור

1. מותר לאשה להתייחד עם כמה פרוצים אם אשתו של אחד מפרוצים נוכחת שם, שכן במקרה זה הפרוץ לא יזנה [כי אשתו עמו] וממילא הוא שומר ששאר הפרוצים לא יזנו גם הם.
2. מדין זה עולה כי אדם השמור מן העבירה [שאינן חשש שיזנה כיון שיש עליו שמירה כל שהיא מלחטוא] יכול להיות שומר על שאר האנשים גם אם הם פרוצים.
3. לפי זה מותר לאיש אחד להתייחד עם כמה נשים שבעלה של אחת מהן בעיר. שכן אשה זו לא תזנה משום שבעלה בעיר ולכן היא שומרת על שאר הנוכחים.
4. נחלקו האחרונים האם עיקרון זה נכון גם לגבי יחוד עם נשים שאחת מהן מותרת ביחוד משום שהיא קרובתו - כגון אמו, בתו או אחותו. ובשעת הצורך ניתן לסמוך על המקילים.
5. בכל המצבים בהם שמירה מועילה [בעלה בעיר, אמו, בתו או אחותו], ההיתר קיים גם אם יש כאן יחוד עם פרוץ, עם גוי או עם מי שלבו גס בה.
6. למעשה אשה שבעלה בעיר, נחשבת שומרת כמו אשתו עמו, ובעת הצורך גם אמו, בתו או אחותו נחשבות שומרות כמו אשתו עמו.
7. בדרך או בלילה צריכים שומר נוסף עם אחד מהשומרים הנזכרים בסעיפים הקודמים, מחשש שהשומר יירדם או ילך לצרכיו. לכן אסור לאדם להתייחד עם אשה זרה למרות שבתו או אחותו עמו, אם הם בדרך או בלילה, מחשש שמא קרובות אלו יירדמו או ילכו לצרכיהן ונמצא האיש מתייחד עם האשה.

13. איש אחד וכמה נשים

1. אסור לאיש אחד להתייחד עם שתי נשים. יש אומרים כי איסור זה הוא מן התורה ויש אומרים שהוא מדרבנן.
2. יש אומרים כי אסור לאיש אחד להתייחד גם עם שלוש נשים ומעלה, וכן היא דעת השו"ע. אך הרמ"א כתב כי יש מתירין ומשמע שכן פוסק למעשה.
3. דעת הדבר הלכה כי לשיטת הרמ"א היחוד מותר עם שלש נשים אפילו הם פרוצות או גויות ולדעתי היחוד עם שלש נשים פרוצות מותר רק במקום צורך גדול.
4. לדעת הרמ"א מותר לשלש נשים להתייחד גם עם פרוץ או גוי.
5. לדעת הרמ"א מי שעסקו עם הנשים אסור להתייחד גם עם שלש נשים.

6. מי שעסקו עם הנשים הם בעלי מלאכה שעיסוקם רק עם נשים כגון רופא נשים צורפים לתכשיטי נשים מוכרי בגדי נשים וכיום כיון שיש תחרות גדולה בין אותם בעלי מלאכה והנשים אינן צריכות להם ניתן להקל בשעת הצורך לאדם כזה להתייחד עם שלש נשים אלא אם הוא בעל מלאכה שהנשים צריכות לו כגון רופא נשים מיוחד או ראש מדרשה נדרשת.
 7. בדעת הרמ"א נחלקו אחרונים האם הייחוד עם שלש נשים שליבו גס בהן כגון קרובותיו אסור או מותר ונראה לנו להתיר בשעת הצורך ואם אחת משלש הנשים אין לבו גס בה הייחוד מותר.
 8. לדעת הרמ"א בדרך אסור לאיש אחד להתייחד עם שלש נשים, ורק עם ארבע נשים מותר. בשעת הצורך אפשר להתיר גם בדרך ייחוד עם שלש נשים.
 9. לאור האמור לעיל, אדם היוצא כמלווה לטיול בו נמצאות נשים צריך לכתחילה שיהיו ארבע נשים ובשעת הצורך ניתן להסתפק בשלש נשים [כל זה לאשכנזים לפי פסק הרמ"א אך לספרדים הפוסקים כהשו"ע אסור].
 10. נחלקו אחרונים לדעת הרמ"א המתיר ייחוד עם שלש נשים האם בלילה בשעה שהולכים לישון צריך ארבע נשים ונראה לנו לדינא כי מספיק שלש נשים אך אם הוא רק זמן שדרך אנשים ללכת לישון יש צד נוסף להקל ובשעות שאין דרך אנשים לישון ודאי שמותר הייחוד עם שלש נשים לכו"ע.
14. ייחוד עם נשים השונאות זו את זו
1. במסכת קידושין הובאה מימרא של רבא המתירה להתייחד עם שתי נשים השונאות זו את זו.
 2. נשים אלו הן :
 - א. חמותה, אמו של בעלה.
 - ב. הבת של חמותה, היינו אחות בעלה.
 - ג. צרתה שהיא אשתו השניה של בעלה [אשר נאבקה עמה על הקשר עם בעלה].
 - ד. יבמתה, היינו אשת אחיו של בעלה, אשר ישנו מצב שהם יהיו צרות זו לזו [אם בעלה ימות הבעל של יבמתה ייבם אותה או אם הבעל של יבמתה [היינו אחי בעלה] ימות, בעלה ייבם את יבמתה],
 - ה. בתו של בעלה שיש לו מאשה אחרת [היינו בתה החורגת].
 3. לכן מותר להתייחד עם כלה וחמותה, עם אשה ובת חמותה [דהיינו גיסתה], עם שתי צרות, עם אשה ואשת אחיו של בעלה, ועם אשה ובתה החורגת.
 4. טעם ההיתר הוא משום שמחמת שנאתן לא יחפו זו על זו, על כן חושש לזנות עמהן שמא יגלו מעשיו.

5. שתי אחיות הנשואות לשני אנשים או כל ערוה אחרת [כך שאין אפשרות שיבואו לידי יבום], אינן נחשבות שונאות זו את זו ויש לאסור יחוד עמהן. בשעת הצורך נראה שניתן לסמוך על המקילים ולהתייחד עם שתי יבמות שלעולם לא יגיעו לידי מציאות של יבום, ועל כן יש להתיר בשעת הצורך יחוד עם שתי יבמות שהן אחיות או שאחת ערוה לגבי חברתה.
6. דין זה נאמר רק בנשים הנשואות לשני אחים מן האב, שכן רק כאן שייך דין יבום, אך בנשים הנשואות לשני אחים מן האם, לא קיימת שנאה [שכן לא שייך בהם כלל יבום] וממילא אסור להתייחד עמהן.
7. לדעת השו"ע היתר היחוד עם שתי יבמות נוהג גם כיום, שכן לדעתו דין יבום שייך גם בזמן הזה.
8. בני אשכנז אינם נוהגים לייבם כיום אך כיון שישנם מצבים רבים בהם גם למנהגם ניתן לייבם כיום ולכן יש אפשרות ולו גם רחוקה שאשה זו תפול ליבום, על כן יש ביניהם שנאה והיחוד עמהן מותר מעיקר הדין. עם כל זאת נראה כי המחמיר תבוא עליו ברכה, במיוחד לאור העובדה כי פוסקים רבים סוברים שיחוד עם שתי נשים הוא מהתורה.
9. יחוד עם שתי יבמות שיש להן בנים – הדבר הלכה הקל ולנו נראה שיש לאסור את היחוד איתן.
10. למרות שכלה וחמותה נחשבות שונאות זו את זו ומותר להתייחד עמהן, כלה ואשת חמיה אינן שונאות זו את זו ואסור להתייחד עמהן.
11. יש אומרים שרק אם לאשת חמיה יש ילדים ממנו אין היא שונאת את הכלה של בן בעלה, ויש אומרים כי בכל מקרה אין שנאה ביניהם.
12. נשא אשה אחר מות אביו ולא ירש מאביו כלום – יש אומרים כי אסור להתייחד עם אשה זו וחמותה כיון שאינן שונאות, ויש אומרים כי יש שנאה ביניהם והיחוד עמהן מותר.
13. נשא אשה בחיי אביו ואח"כ מת אביו ולא הוריש לו מאומה אין שנאה בין הכלה לאשת חמיה והיחוד עמהן אסור, ויש מי שמסתפק בזה.
14. אשה ובת בעלה [בתה החורגת] – מותר להתייחד עם שתיהן גם יחד.
15. אסור להתייחד עם אשה ובת בעלה כאשר גירש את אשתו הראשונה שהיא אמה של בתו.
16. הדבר הלכה נשאר בצ"ע האם מותר להתייחד עם אשה ובת בעלה כאשר אשתו הראשונה שהיא אמה של זו נשטתית או הפכה לצמח ואביה נישא בשנית ע"י התר של מאה רבנים.
17. אסור להתייחד עם אשה ובת בעלה החורגת - פירוש אדם נשא אשה שיש לה בת מנישואין קודמין, אשה זו נפטרה וכעת הוא נישא בשנית, אסור להתייחד עם שתיהן.

18. מבואר באחרונים כי היתר אשה וכת חמותה הוא אפילו כשבעלה וכת חמותה הם אחים מן האם בלבד.
19. אשה וכת חמיה מאשה אחרת [שאינה בת חמותה] - בדבר הלכה כתב כי מוסכם בפוסקים שאין כאן שנאה ואסור להתייחד עמה, אך ציין כי משמעות המאירי להתיר.
20. נחלקו האחרונים האם השנאה בין חמשת הנשים המוזכרות במשנה קימת גם באופן בו ישנה קירבת משפחה נוספת בין נשים אלו. האם הקירבת משפחה שביניהם מבטלת את השנאה או לא.
21. הדבר הלכה סובר כי גם אם ישנה קירבת משפחה קודמת יש ביניהן שנאה והיחוד עמה מותר, אך סיים כי י"א שאסור להתייחד עמה. לדעתי יש להחמיר בדין זה.
22. לגבי ארבע מתוך חמשת הנשים השונאות זו את זו, שהן חמותה, בת חמותה, יבמתה וכת בעלה, השנאה קיימת רק במידה והבעל קיים, אך אם הבעל מת, גורם השנאה התבטל ואין שנאה ביניהם. לפי זה אין להתייחד עם שתי נשים השונאות זו את זו אם גורם השנאה הסתלק.
23. יחוד עם שתי צרות כאשר השתנה מצבן המשפחתי –
- א. אם אחת מהם נשארה תחת בעלה והשניה כבר התגרשה ונשאה לאחר - זו שנישאת בשנית שונאת את זו שנשארה תחת הבעל ואינה נאמנת להעידה, וממילא מותר להתייחד עמה.
- ב. אם הבעל מת - לדעת חלק מן האחרונים השנאה נשארת בעינה גם במידה וגורם השנאה נעלם. לדעות אלו יהיה מותר להתייחד עם שתי צרות גם במידה וגורם השנאה כבר איננו, שכן גם נשים אלו שונאות זו את זו ואין לחוש כאן לזנות.
- ג. לעומת זאת חלק נכבד מן האחרונים סוברים כי גם השנאה שבין הצרות יכולה להתבטל ולכן היחוד איתן אסור.
24. מותר להתייחד עם נשים השונאות זו את זו גם אם אחת מהן היא אשה שלבו גס בה [כגון שהיא קרובתו או שגדל עמה].
25. מותר לנשים השונאות זו את זו להתייחד גם עם ישראל פרוץ.
26. מותר לחמש נשים השונאות זו את זו להתייחד אפילו עם גוי מן הטעם הנ"ל. [ולחשש אונס אין לחוש כיום שהמדינות מענישות בחומרה את האונס].
27. יחוד עם נשים השונאות זו את זו מותר גם כאשר הן נחשבות כפרוצות לענין יחוד.
28. יחוד עם שתי נשים השונאות זו את זו הותר גם אם מתייחד עמהן בדרך וגם אם מתייחד עמהן בלילה.

29. מכמה פוסקים עולה שההיתר של חמש נשים השונאות הוא אפילו לדור אתן בקביעות ביום ובלילה בבית אחד כיון שכל אחת פוחדת מחברתה ששונאת אותה ומחפשת כל אפשרות להעליל עליה וגם אם ישנה עלולה להקין.

15. שמירת קטן וקטנה

1. מותר לאיש ואשה להתיחד כאשר נמצאת איתם במקום תינוקת קטנה.
2. טעם להיתר הוא משום שדרכה של הקטנה לספר מה שראתה ולכן חוששים לזנות בפניה שמא מעשיהם יתפרסמו. ויש שהסביר כי המונע מהעבירה הוא הברושה לעשות מעשים כאלה בפני הקטנה
3. בראשונים מבואר כי דין זה נאמר לא רק בילדה קטנה אלא גם בילד קטן.
4. הקטן והקטנה נחשבים לשומרים גם על אנשים זרים שאינם הוריהם.
5. יש אומרים כי הגיל בו הקטנה מתחילה להיות שומרת הוא גיל שלוש [שאו ראוייה לביאה], י"א שהוא גיל ארבע. י"א כי הגיל הוא חמש-שש, וי"א כי אין גיל קבוע לכך והכל תלוי בבגרותם של הילדים.
6. י"א כי הגיל בו מתחיל הקטן להיות שומר הוא גיל תשע שנים [שאו ראוי לביאה] וי"א שכבר מגיל חמש הוא נחשב לשומר. דעת החזו"א היא שכבר מגיל שש נחשב לשומר.
7. לדעתי מפשט דבריהם של הראשונים, נראה כסוברים שאין הדבר תלוי בגיל בו הילדים ראויים לביאה אלא ביכולתם לזהות כי יש כאן דבר מגונה ומזר, וממילא ילכו ויספרו לאחרים. לכן נראה לי כי יש לנקוט למעשה כאחרונים הסוברים שהדבר תלוי ביכולתו של התינוק או התינוקת לזהות ולא בגיל בו הם ראויים לביאה.
8. נראה להוסיף כי למעשה בהגדרת הגיל ההתחלתי התלוי בהבנתם של הילדים יש להתחשב גם בתקופות שונות. בזמננו, בהרבה מוסדות חינוך חושפים את הילדים לנושא של תקיפה מינית, ובעקבות כך הקטנים מודעים לדבר זה ומזהים כי יש כאן דבר שאינו ראוי כבר בגיל מוקדם יותר, ויש לדון כל מקרה לגופו.
9. למעשה נראה לי כי אין הדבר תלוי בראוייה לביאה, ולכן בתינוקת אין להקל לעשותה שומרת כבר מגיל שלוש, והגיל הקובע יהיה תלוי לפי רמת פיקחותה. כמו כן בתינוק אין צורך להחמיר ולומר כי אם גילו פחות מתשע אינו יכול להיות שומר, אלא כבר כמה שנים קודם לכן יכול להיות שומר, כל שמהה התנהגות הנראית לו מוזרה ומגונה.
10. כאשר הגיעו הילדים לגיל בגרות [בת מצוה בבת ובר מצוה בבן], או שהביאו סימני בגרות הם מפסיקים להיות שומרים. ויש אומרים שכבר מגיל תשע שנים ויום הם מפסיקים להיות שומרים.

11. למעשה נראה לי כי לכתחילה יש לנקוט שהם מפסיקים להיות שומרים מגיל תשע ויום, בשעת הצורך אפשר להקל כל שלא הגיעו לגיל מצוות.
12. אסור לאיש להתיחד עם קטנה מעל גיל שלוש וכן אסור לאשה להתיחד עם ילד מעל גיל תשע. [דין זה יבואר לקמן בהרחבה בפרק נפרד].
13. למרות שאסור לאיש אחד להתיחד עם שתי נשים, מסתבר שמותר לאיש אחד להתיחד עם שתי קטנות.
14. גם אם האיש פרוץ והאשה כשרה, מועילה שמירת התינוקת להתיר את היחוד, כי האשה תחשוש לזנות שמא התינוקת תספר.
15. כמו כן אם האיש כשר והאשה פרוצה התינוקת יכולה לשמור שלא יזנו ולהתיר להם את היחוד, ואפילו ביחוד עם אשה גויה מועילה שמירת התינוקת.
16. אם גם האיש וגם האשה פרוצים, נשאר הדבר הלכה בצ"ע אם מועילה שמירת התינוקת. לדעתי נראה שגם בפרוץ ופרוצה מועילה שמירת התינוקת.
17. לאור האמור לעיל מותר לחוזרים בתשובה הרוצים להתחיל לקיים את ההלכה, להתיחד בנוכחות תינוקת.
18. כמו כן מותר לשלוח תינוקת לבית שנמצאים בו איש ואשה חילונים שאינם נשואים וכן יש לאפשר לתינוקת ליסוע ברכב אחד עם איש ואשה חילוניים שאינם נשואים במקום שיש בו איסור יחוד.
19. מהתוס' נראה כי ביחוד של ישראלית וגוי אין מועילה שמירת התינוקת, וכ"כ כמה פוסקים. אולם נראה כי הסיבה לאיסור הוא שמא הגוי יאנוס אותה בנוכחות התינוקת, אך כיום כיון שהשלטונות כאן בארץ הקודש וכן בשאר המדינות מענישים את האנס במלא חומר הדין, אין לחשוש יותר לאונס אלא לפיתוי, וכמו שהתינוקת שומרת ביחוד עם פרוץ, כך גם לגבי יחוד עם גוי תועיל שמירת התינוקת.
20. נחלקו אחרונים האם שמירת קטן או קטנה מועילים גם בדרך. להלכה נראה כי אפשר להקל שבדרך תועיל שמירת קטנה בין בישראל ובין בגוי.
21. שמירת קטנה בלילה - בראב"ד וברמ"א מבואר כי דין יחוד בלילה מקביל לדין יחוד בדרך, ולכן אסור לאשה אחת להתיחד בלילה עם שני אנשים, שמא אחד יירדם והשני יזנה עמה, ורק עם שלושה מותר. מטעם זה גם שמירת קטן או קטנה אינה מועילה ביחוד בלילה, שמא הקטן או הקטנה ילכו לישון והאיש והאשה יזנו.
22. הדבר הלכה כתב כי אם יש שם שני אנשים וקטן או שני קטנים [בין זכרים ובין נקבות] – כך שיש שני שומרים, היחוד מותר גם בלילה, והוסיף כי איש עם שתי נשים אסור אפילו אם יש שם שומר או שומרת קטנים, כי יחוד איש ושתי נשים אסור ונמצא א"כ שיש כאן רק שומר אחד.

16. בעלה בעיר

1. לאשה שבעלה בעיר מותר להתייחד עם איש בביתה לכתחילה במקום הראוי ליחוד, כגון חדר סגור או נעול ואפילו בלילה.
2. רש"י אסר מדרבנן להתייחד גם כאשר בעלה בעיר. הרוצה להחמיר כמותו או שרוצה להיות צנוע ולהתרחק מן הכיעור כדברי היד רמ"ה - יחמיר לעצמו.
3. כאשר בעלה נתן לה רשות לדבר ביחוד עם איש פלוני או שידוע שהולכת לביתו של אדם פלוני יש האוסרים ויש מתירים.
4. לדעות האוסרות, אם אשה מזמינה בעל מלאכה לביתה בידיעת בעלה, הרי גם כשבעלה בעיר אסורה להתייחד, שכיון שבעלה נתן רשות הוא לא יחשוד אם ימצאנה עמו בבית ולכן אינה חוששת לדעתנו במקרים אלה היחוד מותר.
5. במקרה שהבעל בעיר ואינו יודע היכן האשה נחלקו האחרונים יש מתירים ויש אוסרים הדבר הלכה סיים כי שמע בשם החזו"א שהקל כדעה זו, ולדעתנו היחוד אסור.
6. למחלוקת זו השלכות רבות, כגון אשה שהולכת לבית שכנים הגרים באותו רחוב, שכונה, ישוב, וכן באשה שהולכת לרופא באותה שכונה או באותו הישוב בלי שבעלה יודע שהלכה אליו.
 - א. כאשר בעלה הולך בתוך העיר למקומות שיכול לחזור תוך זמן קצר אך דרכו להתעכב שם, כגון לבית הכנסת או לעבודה. י"א שאסור וי"א שמותר. החזו"א פסק להתיר וכן נראה לנו.
 - ב. כאשר בעלה בבית האסורים בעיר או כאשר בעלה שוכב בבית חולים בעיר כך שוודאי אינו יכול להגיע, הדבר הלכה נשאר בספק האם מקרים אלו אסורים ולנו נראה לאסור את היחוד.
 - ג. כאשר הבעל בקצה אותה העיר ואין לו אפשרות לבוא בזמן קרוב דעת החזו"א להתיר להתייחד כאשר בעלה בעיר גדולה אפילו כת"א.
- האג"מ לעומת זאת כתב כי בעיר גדולה כניו יורק, כשידוע שהבעל נמצא בקצה העיר וזמן ההגעה שלו עד לביתו הוא רב - אין את ההיתר של בעלה בעיר. כך נראה לנו למעשה, אולם כל זה רק באופן שהאשה וידאה בטלפון שהבעל במקום שאין לו שום אפשרות מעשית להגיע.
7. היתר בעלה בעיר אינו קיים כאשר מתיחדת עם אדם שלבו גס בה.
8. לדעות הסוברות כי יש איסור יחוד עם ילדים מאומצים בן מאומץ אינו יכול להתייחד עם אמו המאמצת גם אם בעלה, הלא הוא אביו המאמץ - בעיר, כיון שלבו גס בה.

9. נחלקו האחרונים האם הקשר בין מלמד או מלמדת לבין אחד ההורים המביא את הילדים מדי יום נחשב לקשר של לבו גס בה והיחוד כאן אסור גם אם בעלה בעיר. הדבר הלכה הביא שתי דיעות בדין זה ולא הכריע.
10. דעת הערוך השולחן היא כי אם יש לאיש היכרות תדירה בענייני מסחר עם אשה נשואה- גם מקרה זה נחשב ללבו גס בה ואין מועיל היתר של בעלה בעיר.
11. הברכי יוסף סובר כי מקרה של מלמד ומלמדת נחשב ללבו גס בה. על פי זה כתב כי אשה שיש לה משרת קבוע, וכנראה גם להפך: איש שיש לו משרתת קבועה- נחשב ללבו גס בה ואין מועיל היתר בעלה בעיר.
12. לדעתנו ניתן להקל במקרים אלה ולסמוך מעיקר הדין על היתר בעלה בעיר גם במקרים של מלמד או מלמדת ומשרת, וכ"ש כאשר יש יחסי מסחר.
13. לעיתים, כתוצאה מיחסי עבודה ישנה מערכת יחסים קרובה מאד [כגון מזכירה אישית, מנהלת לשכה, נהג אישי, צוותי מחקר או פיתוח העובדים ביחד]. הרבה פעמים אנשים אלה נמצאים יחד בשעות העבודה יותר זמן מאשר נמצאים עם בן או בת זוגם. במציאות זו ראשית כל החכם עיניו בראשו וישתדל לא להגיע למערכת יחסים כזו. אך אם היא קיימת, לדעתי נחשב הדבר ללבו גס בה ואסור להתייחד גם אם בעלה בעיר.
14. היתר בעלה בעיר מועיל גם עם פרוץ וגם עם אשה פרוצה.
15. לפי מה שכתבנו, אשה רשאית להתייחד עם איש הנקרא בלשוננו "חילוני" אם בעלה בעיר למרות שהוא נחשב פרוץ, וכן הדין במקרה הפוך: איש רשאי להתייחד עם אשה חילונית כשבעלה בעיר.
16. יחוד עם גוי כשבעלה בעיר אסור לרוב הפוסקים, מחשש שמא יאנוס אותה ולא תוכל להתנגד לו.
17. אם יש חוק במדינה שמענישים את האנס, להרבה פוסקים יועיל היתר בעלה בעיר גם ליחוד עם גוי. אך משמעות החזו"א היא שדין בעלה בעיר אינו מועיל אפילו במדינה שמענישים את האנס, כיון שהגוי בוטח שאם יאנסנה תתבייש להתלונן כיון שתמצא להסתיר את קלונה, והוסיף כי אם יש ישראל סמוך לה שיכולה לצעוק ויצילו אותה- מותר היחוד.
18. היתר בעלה בעיר מועיל גם כאשר הבעל סומא.
19. יש אומרים כי היתר בעלה בעיר אינו מועיל ביחוד עם מי שעסקיו עם הנשים, כגון רופא או ראש מדרשה לבנות, ויש מתירים וכן נראה לנו למעשה.

17. אשתו משמרתו

1. כל אשה שאסור להתייחד עמה, אם היתה אשתו עמו הרי זה מותר להתייחד, מפני שאשתו משמרתו.
2. בראשונים מובאים שני טעמים לדין זה: א. אשתו תמנע אותו מלחטוא. ב. הוא בוש ממנה.
3. הנ"מ בין שני הטעמים תהיה במקרה של אשה חולה מאוד שאינה מסוגלת למונעו מהחטא אם יזנה בפניה. כאן אין חשש שתמנענו מלחטוא אך גם כאן בוש ממנה.
4. למעשה לא מצאתי ראיה איזה מן הטעמים הוא עיקר, וייתכן אף שצריך את שניהם גם יחד כדי שאשתו תהיה משמרתו.
5. נחלקו האחרונים אם ההיתר של אשתו משמרתו תקף גם לגבי יחוד במקום קבוע ולא רק לגבי יחוד עראי כגון אכסניה בדרך. הלכה כדברי המקילים.
6. רוב האחרונים סוברים כי היתר אשתו משמרתו מועיל אפילו בלילה בזמן שישנים.
7. כשאשתו סומא, כתבו כמה אחרונים כי אין היתר אשתו משמרתו קיים. מסקנתנו היא כסוברים שגם כאן קיים היתר אשתו משמרתו.
8. כשאשתו עמו מותר להתייחד אפילו עם אשה אחת ולא רק עם כמה נשים.
9. רוב הפוסקים סוברים שגם באדם פרוץ קיים היתר של אשתו משמרתו,
10. גם אם אשתו מוגדרת כפרוצה לענין יחוד קיים היתר של אשתו משמרתו.
11. יחוד עם גוי אסור אפילו אם אשתו של הגוי עמו.
12. בטור ובשו"ע מבואר כי אפילו בגויים רבים אין היתר של אשתו משמרתו.
13. נחלקו אחרונים האם אדם שעסקו עם הנשים כגון רופא נשים או ראש מדרשה לבנות מועיל היתר אשתו עמו. לדעתנו הדבר מותר והרוצה להחמיר תבא עליו ברכה.
14. יחוד עם מי שלבו גס בה כשאשתו עמו מותר לפי זה מותר להתייחד עם בתו המאומצת [שמן הסתם לבו גס בה] אם אשתו משמרתו.
15. יש המקלים אפילו כאשר אשתו אינה נמצאת בבית אלא באותה העיר ויש לה יכולת להגיע בכל רגע, ואפשר לסמוך עליהם בשעת הצורך. כל זה הוא רק לגבי יחוד ביום אך לגבי שינה עם אשה אחרת באותו הבית צריך שאשתו תהיה עמו בבית.
16. אם אדם אינו נמצא בביתו אלא במקום עבודתו גם אם אין דרכה של אשתו לבא למקום עבודתו אבל יש לה אפשרות להגיע אליו ללא שום בעיה אפשר בשעת הצורך להחמיר יחוד.

17. כשהאשה אינה יודעת היכן נמצא בעלה, כגון שהולך למקום עבודה בעיר שמשם נשלח למקומות שונים, כגון טכנאי מכונות כביסה, מקררים ומזגנים, אין היתר אשתו משמרתו קיים למרות שהיא באותה העיר.

18. כשאשתו נמצאת באותה העיר, אך הבעל הלך למקום שאינו מקום עבודתו, נראה כי אין להתיר יחוד מכח ההיתר של אשתו משמרתו.

19. גם אם האשה יודעת היכן בעלה ודרכה לבוא לבקרו במקום עבודתו, אם בשעה שהוא מתייחד היא מנועה מלבוא אליו והוא יודע זאת- אין כאן היתר אשתו משמרתו. לכן אם הבעל יודע שאשתו נמצאת כעת בטיפול רפואי, או שהיא במקום עבודה שאינה יכולה לעזוב, אם היא שומרת כעת על ילדיה או שיודע בודאות כי היא נמצאת בקצה השני של העיר ויודע שיקח לה זמן רב להגיע, אסור לבעל להתייחד למרות שאשתו נוכחת בעיר, שכן בכל המקרים האלה אין יכולת לאשה לבוא בצורה פשוטה לבעלה, וודאי שאין דרכה בכך.

20. מאידך נראה פשוט מסברא שכשהבעל מלמד בביתו שהוא גם ביתה, ואשתו נמצאת בעיר במקום אחר, כגון שהולכת לקניות, לכל הדיעות יכול הוא להתייחד עם אשה זרה, כי דרכה של אשתו במקרה זה לחזור לביתה ואין מי שימנע בעדה מלהיכנס, ואפילו אם הדלת תהיה נעולה- בעלה חושש לזנות, שכן אם תדפוק ולא תיענה- תחשוד ותברר.

18. עיסוק בהוראה ע"י איש וע"י אשה

א. מלמד רווק

1. אסור חכמים על אדם רווק להיות מלמד של ילדים או ילדות קטנים.
2. טעם האיסור הוא שמא תיווצר קירבה בין המלמד לבין אמותיהם של הילדים או הילדות אשר באות לבית הספר ומתוך כך יבואו לידי עבירה.
3. איסור זה קיים גם במקרה בו אין חשש ליחוד [כגון מלמד בבית הספר שנוכחים בו רבים].
4. נחלקו הראשונים לגבי אדם שהיה נשוי בעבר אך כעת אין לו אשה, השו"ע פסק שדינו כרווק ואסור לו להיות מלמד תינוקות.
5. המשנה התירה לאדם נשוי ללמד תינוקות, מדברי השו"ע נראה, שאשת המלמד צריכה להיות באותה העיר אך לא באותה החצר. כן נראית גם דעת הרמ"א שלא השיג על השו"ע.
6. הבית שמואל כתב כי העולם נהגו להתיר למלמד נשוי ללמד גם אם אשתו אינה נמצאת באותה עיר או באותה מדינה. בשעת הצורך אפשר לסמוך על מנהג זה.

7. מנהג העולם הוא להקל דווקא בנשוי שאשתו אינה באותה עיר, אך אין מנהג המתיר גם לאלמן ללמד תינוקות, ולכן בזה אין להתיר בשום אופן.
 8. הדבר הלכה כתב בשם האחרונים כי מותר לרווק שלא נשא אשה מעולם ללמד תינוקות שלא בקביעות, אלא לעתים מזדמנות. אולם לדעתנו יש איסור בכל מקרה, ואין להתיר גם דרך אקראי.
 9. כתב הדבר הלכה כי לדעת המתירים לרווק ללמד בדרך עראי, משמע מכמה אחרונים כי מותר ללמד גם בנות גדולות כל שהן מתחת לגיל תשע. אך הוסיף כי יש שכתבו שלא ייתכן לבחור ללמד בנות אפילו האב עומד שם ושומר.
 10. לאור הנ"ל אסור לרווק ללמד שיעורים פרטיים לילדים בכל תחום שהוא אם האמהות מביאות אליו את בניהן בקביעות [אפילו בתדירות של פעם בשבוע].
 11. רווק אינו יכול ללמד בנות גדולות מעל גיל תשע שמוסרות עצמן לביאה.
 12. על כן ודאי אין לרווק להעביר שיעורים לבנות בוגרות, כגון בסמינריונים או פעולות בתנועת נוער. לדעתי דבר זה אסור אפילו באקראי, כי הקירבה הנוצרת באירועים אלה היא גדולה ומשמעותית.
 13. כתב הדבר הלכה כי משמע מהאחרונים שלנשוי מותר ללמד אף בנות גדולות כשיודע בעצמו שאינו מגרה יצרו בכך.
 14. האיסור ללמד תינוקות שייך רק במקום בו דרך האמהות לבוא תדיר לבית הספר, משום שמביאות את ילדיהן או שמביאות להם אוכל. מותר לרווק ללמד ילדים ההולכים מעצמם לבית הספר ללא ליווי של האמהות אם האמהות אינן באות בצורה קבועה לבית הספר. היתר זה תקף גם אם הן באות לעיתים לבית הספר, כגון בשיבות הורים או שבאות לפעמים לקחת את בניהן.
- ב. אשה מלמדת
1. אסור חז"ל לאשה ללמד ילדים או ילדות קטנים כי אבותיהם באים תדיר לבית הספר ועלולים להגיע ליחוד עם המלמדת בגלל הקשר הנוצר בין המלמדת ובינם.
 2. מפשט הפוסקים נראה כי החשש הוא שמא יגיעו ליחוד כשהילדים יצאו לשחק וכדומה. לכן אסור לאשה ללמד גם ילדות מעל גיל 3 אשר יכולות להוות שומרות, משום החשש שמא האבות יתייחדו עם המלמדת שלא בנוכחות התלמידות.
 3. איסור זה חל בין על אשה פנויה ובין על נשואה.

4. יש אומרים כי אם בעלה של המלמדת בעיר מותר לה ללמד תינוקות. יש אומרים כי רק כשהבעל דר עם אשתו באותו הבית בו היא מלמדת- קיים היתר לאשה ללמד, ויש אוסרים בכל המצבים משום לא פלוג.
5. במקום שאין שייך בו יחוד, כגון בית שפתחו פתוח בצורה קבועה לרה"ר- נראה פשוט שמותר לאשה להיות להיות מלמדת.
6. מבואר בפוסקים כי האיסור לאשה ללמד תינוקות הוא רק אם מלמדת בביתה, אך אם מלמדת בבית הספר ולא בביתה מותר כי בבית הספר שהוא מקום ציבורי אין כמעט אפשרות להתייחד.
7. הדברים שכתבנו נכונים לגבי גני ילדים בהם יש גננת, במקומות שהאמהות עובדות והאבות נוהגים להביא את ילדיהם לגן או להוציא אותם מהגן. לכן בביה"ס שהילדים באים לבד יהיה מותר.
8. אם גני הילדים אינם נעולים, וכל מי שמעוניין יכול להכנס אליהם בכל שעות היום, אין לחוש ליחוד ולכן אין איסור גם אם יש שם גננת לתינוקות.

ג. דינים כלליים העולים מהאיסור לרווק ללמד ילדים

1. נ"ל כי רווק העובד בצורה קבועה עם אשה- ודאי כשהם במקום אחד- למרות שאין בעיה של יחוד- עדיין יש ללמוד מסוגיית מלמד שיש איסור.
2. נ"ל כי גם אם זקוקים לשירותיו של רווק בצורה קבועה, כגון בעל חנות מכולת, שהנשים באות מדי יום לקנות אצלו- לא גרע ממלמד.

19. דין כלה שפירסה נדה

א. איסור היחוד בכלה שפירסה נדה

1. כלה שפירסה נידה לפני בעילת מצוה אסורה ביחוד עם החתן. יש הסוברים שהאיסור הוא מהתורה ויש סוברים שהוא מדרבנן, ונראים דבריו של הרב עובדיה יוסף שכתב שדעת רוב הפוסקים היא שאסור מדרבנן. נפקא מינא העולה מכך היא שאם יש עוד צירוף להקל- אפשר לסמוך על הפוסקים הנ"ל להתיר ביחוד.
2. מי שיכול היה לבעול בעילת מצוה ולא בעל ופירסה אשתו נידה מותר מעיקר הדין והמחמיר תבא עליו ברכה.

- ב. הגדרת "בעילה" להתיר יחוד עם כלתו שפירסה נדה
1. רוב הפוסקים כתבו כי גם אם לא בא על כלתו ביאה גמור אלא רק הערה בה [הכניס ראש העטרה בלבד] ואחר כך פירסה נידה, הם מותרים ביחוד.
 2. שבט הלוי כתב כי גם המחמירים ואוסרים להתיחד - יכולים להקל במקרה זה כאשר הכלה נועלת את הדלת והמפתח אצלה [למרות שמצב זה אינו מתיר יחוד כשלא בעל כלל].
 3. חתן שניסה לבעול ולא עלתה בידו אך היתה נשיקת אבר ואח"כ פירסה נידה, נחלקו אחרונים האם מותרת או אסורה ביחוד ולדעתינו נראה לאסור וכן הורה החזו"א.
 4. מכאן מודעה רבה לאורייתא שהחתן החכם עיניו בראשו ולא ירבה בריקודים ובמחולות עד מאוחר בלילה כאשר חלק מהחתנים עייפים, מותשים וחלשים מהצום ומהריקודים, ובצירוף ההתרגשות מגיעים למצב שאינם מסוגלים לבעול, ולכן רצוי להתחיל את החתונה מוקדם ולסיימה מוקדם.
 5. כאן איתי המקום לעורר על מה ששמעתי כי יש מהמתחתנים, שכיון שאינם רוצים להיאסר בעקבות בעילת המצוה, שוהים בקירוב בשר אך החתן אינו בועל בעילת מצוה כדי שיהיו מותרים זה עם זה כמה ימים. הדבר זה מנוגד להלכה, ועוד שעלולים לעבור כמה איסורים וכתב השיעורי טהרה שצריך לבעול בעילת מצוה מיד בלילה הראשון ולבעול כדרכו ולהשתדל שתהיה ביאה גמורה, אם לא שעייפים מאד ואז יידחה הדבר ללילה הבא.
 6. כאשר יש קושי נפשי, מצד החתן או מצד הכלה, במיוחד לאור זה שרגילים בחינוך לצניעות ולפעמים בצורה קיצונית כדי שלא ייכשלו, והמעבר לחיי אישות בבית אחת יוצר אצלם רתיעה ומשבר כפי ששמעתי ממדריכי חתנים ומדריכות כלות, רצוי להגיע לבעילת מצוה בהדרגה ובלבד שייזהר מהוצאת זרע לבטלה.
- ג. אופן השמירה ביחוד עם כלה שפירסה נדה
1. אם החתן והכלה רוצים להתיחד הם יכולים לעשות זאת בתנאי שיש עליהם 'שמירה'.
 2. לדעת השו"ע צורת השמירה היא שיהיו שתי נשים עם הכלה ושני אנשים עם החתן.
 3. י"א שלדעת השו"ע יש צורך בשמירה כזו גם ביום וגם בלילה, וי"א שביום אין איסור יחוד לדעת המחבר וכך נראה לנו.
 4. לדעת הרמ"א די בשומר אחד לאיש ושומרת לאשה ואין צורך בשניים.

5. בשעת הצורך כתבו אחרונים שניתן לסמוך על שיטת הרא"ש, שדי בשמירה אחת של שתי נשים לאשה או שמירה אחת של שני גברים לאיש, וכן ניתן להסתפק בשני ילדים או בשתי ילדות.
6. נחלקו האחרונים האם מועילים לרמ"א גם גדול וגדולה או רק קטן וקטנה, להלכה אפשר לסמוך בשעת הצורך להקל אפילו בגדולים.
7. הקטן והקטנה שהזכיר הרמ"א צריך שיהיו בגיל כזה המסוגלים לספר לאחרים אם רואים דבר משונה, כגון שהאיש והאשה מזנים.
8. לגבי הגדרת קטן וקטנה עיין לעיל סוף פרק 15.

ד. הגדרת לילה

1. מהאחרונים משמע שלילה הוא כפשוטו [מצאת הכוכבים], ואילו הדבר הלכה כתב שהוא זמן שדרך בני אדם ללכת לישון.
2. לדעתנו נראה שכל עוד אין הולכים בפועל לישון-זה נחשב יום, שלדעת המחבר מותרים ביחוד ללא שמירה כלל, ולדעת הרמ"א די בקטן או קטנה שומרים. למעשה אפשר לסמוך על כך בשעת הצורך.

ה. שינה בשני חדרים

1. דעת החזו"א היא כי אם אמה של כלה שפירסה נידה ישנה איתה בחדר נעול כאשר המפתח ביד האם, הדבר מותר.
2. גם שבט הלוי הקל בשעת הצורך כאשר נמצאים בדירה לבדם עם עוד שומר, אם הכלה נועלת את הדלת מבפנים.
3. עוד הוסיף שבט הלוי שם כי גם במקרה של ספק, כגון אחר העראה, יש להקל בנעילת הדלת גם ללא שומר.
4. כתב הדבר הלכה ששמע כי החזו"א פסק כי מותר לבעל ולאשתו לישון בחדר אחד והשומרים בחדר אחר, למרות שפתחיהם אינם מכוונים זה מול זה, ובלבד שדלתות החדרים יישארו פתוחים קצת.
5. יחוד בשני חדרים כאשר לכל חדר יש יציאה נפרדת לרה"ר ואין ביניהם פתח המחבר ביניהם מותר.
6. לפי זה כתב השבט הלוי כי אם ישנים בבית מלון, שם כנראה ישנו מסדרון ארוך שמשני צידיו חדרים רבים נפרדים שאין ביניהם פתחים ולכל חדר יציאה למסדרון וכל חדר מושכר לדייר אחר, אם החתן והכלה ישנים בשני חדרים נפרדים - מותר.
7. על פי דברי החזו"א כתב בשיעורי טהרה : "לנוחיות הענין הדרך הטובה ביותר שילכו לישון אצל קרובים או אצל ההורים, שכך היא הדרך הנוחה ביותר, והכי נוהגים, ודעת החזו"א שיכולים לישון שם בחדר אחד ובלבד

שישאיירו את הדלת פתוחה קצת וכן דלת ההורים פתוחה וסגי בהכי, ואף שאין החדרים זה מול זה מהני אם הוא באופן שכשיהיה רעש בחדר זה ישמעו בחדר השני דזה נחשב כשומרים... וכיון שהדלתות פתוחות חשיב שישנים יחד עמהם באותו החדר".